

men nemovitosti, »jmenovitě která práva na oddělené uspokojení, přesahující čtyři pětiny odhadní ceny nemovitosti (odstavec 1) zanikají a ke kterým právům se nepřihlédne podle odst. 5«.

V odstavci 10 § 9 je stanoveno, že pravoplatností usnesení o určení stavu břemen zanikají zástavní práva uvedená v odstavci 5.

Při jiném oddělném právu než při právu zástavním pro knihovně zajištěné pohledávky není na opominutí údaje hodnoty nároků stanovena žádná sankce.

Z toho plyne, že všechna práva na oddělené uspokojení zanikají toliko tenkrát, nejsou-li podle svého pořadí kryta čtyřmi pětinami odhadní hodnoty nemovitosti, kdežto právo na oddělené uspokojení pohledávek zajištěných zástavním právem, i když jsou v pořadí lepším, zaniká i tehdy, neudal-li věřitel přes výzvu vyrovnacího komisaře hodnotu svého nároku podle § 9, odst. 5.

Ježto u žalobkyně nejde vůbec o práva zástavní pro její pohledávku, nýbrž o právo na výměnek, který jest věcným břemenem na nemovitosti váznoucím, nemohlo toto její právo zaniknouti pro neudání nároku podle odst. 5 a 9 § 9 vlád. nař. č. 76/1936 Sb. z. a n.

To, že v usnesení vyrovnacího komisaře ze dne 4. května 1937, č. j. Kv 27/36-41 v. k., o určení stavu břemen bylo uvedeno, že k oddělenému právu žalobkyně, o které tu jde, nebylo přihlíženo, poněvadž nebylo přihlášeno a uplatňováno, jakož i to, že ono usnesení nabylo právní moci, nemá pro rozhodnutí ve sporu významu, neboť tím, že k oddělnému právu žalobkyně nebylo přihlíženo při určení stavu břemen, nezaniká toto její právo podle vyložených hmotněprávních ustanovení. Dovolatelé ani netvrdili, že by bylo vydáno usnesení i o tom, že sporný výměnek zanikl.

Ježto podle vyličeného stavu věci se usnesení vyrovnacího komisaře netýkalo jsoucnosti oddělného práva žalobkyně, neměla žalobkyně příčiny, aby je napadala rekursem.

Jestliže snad žalovaní řečeným usnesením vyrovnacího komisaře utrpěli nějakou újmu, bylo na nich, aby se proti tomu bránili rekursem. Neučinili-li tak, nemohou nyní ve sporu žádati o nápravu na újmu žalobkyně.

Čís. 17151.

Původské právo (zák. č. 218/1926 Sb. z. a n.).

Kdy lze účastníku díla přiznati postavení a právo spolupůvodce společného výtvaru (§ 10 původ. zák.), jest posouditi v každém jednotlivém případě podle zjištěných skutečností; nemusí k tomu postačiti ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti k provádění podrobností (detailů), ani umělecké provedení svěřené práce.

(Rozh. ze dne 21. prosince 1938, Rv I 2580/38.)

Žalobce, jenž roku 1898 pracoval se zesnulým malířem Lud'kem Maroldem na rozsáhlém panoramatickém obraze »Bitva u Lipan«, který objednal spolek architektů a inženýrů v království Českém, jehož právním nástupcem jest žalovaný spolek, se na žalovaném spolku domáhá, aby bylo určeno právem, že 1. žalobci přísluší od roku 1898 autorské právo k obrazu »Bitva u Lipan« a 2. že žalovaný jest povinen zdržeti se jakéhokoliv zásahu do uvedeného žalobcova práva, zejména restaurování a opravování obrazu a vůbec jakékoliv činnosti k tomuto účelu směřující. K odůvodnění přednesl zejména, že byl jediným hlavním spolupracovníkem Maroldovým, protože jedině oni dva byli hlavními tvůrci hlavní části panoramatu, t. j. figurální části, znázorňující spoustu vojska a koní, že sice kromě nich pracovali na obraze ještě malíři Václav Jansa, Rudolf Rašek, Otakar Hilšer a J. Štapfer, vesměs již zemřelí, avšak že jejich práce byla již významu druhotného, neboť navazovala na práci Maroldovu a žalobcovu, majíc za účel doplniti malbu pozadím a malbou předmětů neživých (tak na př. Hilšer maloval pouze zbraně u figur, kterými byla znázorněna určitá bojová akce, jako na př. kopí, meče, sudlice, Rašek maloval vozy a přenášel zejména kresbu skioptikonem na plátno, Jansa maloval krajinné pozadí a Štapfer prováděl plastickou část panoramatu v popředí. Všichni tito malíři se prý musili řídit dle komposice Maroldovy a žalobcovy, žalobce však v poměru k Maroldovi měl postavení úplně samostatné, neboť prý na celých úsecích obrazu pracoval zcela samostatně, zatím co Marold sám pracoval na úsecích ostatních. Žalobce maloval však i na těchto úsecích, které zpracovával Marold, vojsko jízdní, jakož i jednotlivé jezdce a koně a stávalo se docela velmi často, že Marold žalobce požádal, aby »přemázl«, t. j. popopravil některého z koní, kterého on sám maloval. Žalobce měl co do komposice a celkového rozvržení jednotlivých skupin díla volnou ruku a pracoval úplně o své újmě a na podkladě vlastní intence, vytvořiv celý úsek jízdního vojska Čapka ze Sán s Husity, v rozsahu 20 m, celé vozatajstvo, prchající před Lipany ke Kouřimi, skládající se z množství koní, vozů s vojskem, dále skupinu skotu a bravu jatečného, která byla při vozatajstvu, dále jezdecko Pražanů, nadbíhající prchajícímu vozatajstvu kromě jednotlivých konů a jezdců v popředí. Přísluší prý proto žalobci jakožto jedinému žijícímu spolutvůrci panoramatu »Bitvy u Lipan« k tomuto obrazu autorské právo, podle něhož jest oprávněn brániti se každému zásahu osoby třetí. Jest tudíž žalobce oprávněn brániti se restauraci panoramatu, kterou po poškození provádí žalovaný a porušuje jeho autorské právo. Soud první stolice zamítl žalobu a v otázce, o niž tu jde, uvedl v d ů v o d e c h: Soud první stolice zjistil podle svědecké výpovědi Dr. F. H., že celková komposice panoramatu byla Maroldova, že se skizzy průběhem malby měnily a doplňovaly, některé detaily pak že vůbec nebyly ve skizzách Maroldových, zejména že nebyly tam některé skupiny celé, zejména ne celá skupina prchající husitské jízdy a skupina nadbíhající jízdy panské, a že žalobce v rámci celkového díla vypracoval si své detaily podle svého.

Podle svědecké výpovědi Dr. Ladislava N. zjistil soud, že celá komposice byla Maroldova, zejména že si Marold přivezl z Paříže snímky francouzské jízdy z manévřů, které pak promítal na plátno panoramatu a nakreslil si tam, vlastně nakreslil tam Rašek obrysy koní a jezdců, že pak Marold konal i co do jednotlivostí přísný dozor nad pokračujícím dílem. Podle posudku znalce Vratislava N. a posudku znaleckého sboru u ministerstva školství a národní osvěty zjistil soud, že žalobce není spoluautorem díla panoramatu bitvy u Lipan, že žalobcova činnost na tomto díle byla pouhou a rozsahem nejmenší prací pomocnou, jež nemůže zakládati spoluautorství k dílu. V té příčině byli před soudem slyšení dva znalci, a to Vratislav N. a Ing. I. Ti se ve svých posudcích rozcházel, při čemž znalece Ing. I., který se po většině obsáhle zabýval škodami, které dle jeho názoru byly panoramatu způsobeny pohromou a v různých směrech nevhodnou restaurací, pokládal žalobce za spoluautora díla a tím se rozcházel se znalcem N. Soud si proto vyžádal posudek poradního sboru, zřízeného dle § 62 aut. zák. u ministerstva školství a národní osvěty a posudek tohoto poradního sboru se shoduje s názorem znalce N. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Základní otázkou sporu je, zda žalobce lze pokládati za spolutvůrce panoramatu. Na tu otázku odpověděl procesní soud záporně a odvolatel se snaží dovoditi, že se tak stalo na podkladě vadného a nedostatečného skutkového zjištění. V té příčině vytýká odvolatel, že první soud nesprávně hodnotil výpověď svědka Dr. F. X. H. resp. že se ocitá v rozporu se spisy, když z ní nezjistil i jiné skutkové okolnosti. Než i kdyby byly všechny ony okolnosti pokládány za dokázané, není jimi dotčeno nejzávažnější zjištění, že celková komposice panoramatu byla Maroldova. Správnost tohoto zjištění se vlastně odvolatel ani nepokuší nějak zvrátiti. Mimo to odvolací soud zjišťuje z výpovědi svědka Dr. Ladislava N., že se vůči němu Marold vyjádřil: »Přihlásil se mně nový rekrut, chce si namalovat nějaké koníčky, je to nějaký pan V. (žalobce)« a dále, že Marold opravuje cosi na jednom koni prohodil před svědkem: »To máš tak, když se spolehneš na chasu, řekneš mu, aby udělal pravé oko, a on udělá levé.« Z výpovědi svědka Viléma T., odvoláním rovněž nedotčené, zjišťuje odvolací soud, že mu Marold představil žalobce slovy: »To je obrlajtnant V. (žalobce), on mne přišel požádat, aby si směl zde malovat nějakého koně,« a připojil, že mu to dovolil. Již z těchto zjištění ve spojení se zjištěním obsaženým v naříkaném rozsudku vyplývá, že sám Marold považoval ostatní umělce, kteří se zúčastnili prací na panoramatu a tudíž i žalobce za prováděče své myšlenky a své komposice, a je zcela samozřejmé, že si k tomu přibral osoby, o jejichž schopnostech k tomu byl přesvědčen. I kdyby tudíž bylo pravda, že Marold ponechával žalobci dostatek samostatnosti při malování, pak by z toho vycházelo nanejvýš jen, že žalobcova práce odpovídala jeho intencím a že s ní byl spokojen. Spolupracovníctví žalobcovo na panoramatu žalovaný spolek ani nepopíral a kromě toho — jak potvrdil svědek Dr. F. X. H. — jsou ony části díla,

které maloval žalobce, pro každého malíře lehce poznatelný. Nebylo proto třeba, aby byly v té příčině prováděny ještě nějaké další důkazy. Všechny výše uvedené okolnosti jsou pak v úplné shodě se znaleckými posudky Vratislava N. a zejména s posudkem znaleckého sboru při ministerstvu školství a národní osvěty, z nichž první soud zjistil, že žalobcova účast na panoramatu byla prací pomocnou. Odvolatel má sice proti těmto posudkům mnoho výtek, avšak ani ty nejsou důvodné. Při svých výtkách přehlíží odvolatel, že oba posudky hodnotí žalobcovu práci právě se zřetelem na zvláštní charakter panoramatu jako celku, který — jak se praví v posudku znaleckého sboru — není již čistým výtvarným dílem, poněvadž hlavním jeho účelem je vzbuditi v diváku ilusi skutečnosti, ne však vyvolávati výtvarné dojmy, které jsou v podstatě pouhého obrazu, a jak vyznívá i posudek znalce Vratislava N. jest účelem panoramatu vyvolati představu skutečnosti nehledíc na čistotu výtvarných prostředků. Z toho vyplývá, že umělecká hodnota panoramatu záleží jen a jen v koncepci autora. Tohoto základu obou posudků se odvolatel svými vývody nedotýká. K tomu, že jsou na panoramatu uvedena jména Maroldových pomocníků a mezi nimi též žalobcovo jméno, měl znalec Vratislav N. zřetel a nemůže býti pochyby, že tak učinil i znalecký sbor, přes to, že se o tom výslovně nezmiňuje. Ostatně § 12 původ. zák. vyslovuje jen právní domněnku, jež může býti vyvrácena. Otázka, zda žalobce lze pokládati za autora resp. spoluautora panoramatu, jest nejen otázkou právní, nýbrž splývá i s otázkou skutkovou. Podle § 9 aut. zák. je původcem díla, kdo je vytvořil a § 10 téhož zákona mluví o dílech vytvořených společně několika osobami. Než i kdyby otázka autorství resp. spoluautorství byla jen otázkou právní, pak »zjištění« prvního soudu, že žalobce není spolupůvodcem díla, bylo by jen nepřesnou dikcí, znamenající v podstatě, že se soud ztotožňuje s právním názorem ve znaleckých posudcích vysloveným. A tento názor schvaluje i odvolací soud, neboť ten, jenž vykonává pomocné práce pro autora panoramatu, nestává se tím jeho spolutvořitelem a tedy jeho spolutvůrcem. Není žalobce ani původcem ani spolupůvodcem panoramatu, nelze mluvit ani o zásahu do jeho autorských práv a stává se tím nadbytečným, aby se odvolací soud zabýval výtkami odvolání, jež se dotýkají této otázky.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobce sám připouští, že ne každá účast na vytvoření uměleckého díla postačuje k tomu, aby se z ní mohlo vyvozovati spolupůvodství ve smyslu § 10 původ. zák. V tom se tudíž shoduje s právním názorem nižších soudů a také slyšených znalců. Kdy lze účastníka uznati za spolupůvodce společně vytvořeného díla, dlužno posouditi v každém jednotlivém případě podle zjištěných skutkových okolností. Ani v té příčině nižší soudy v právním posouzení nepochybily, protože ke skut-

kovým okolnostem případu skutečně přihlížely. Tu se do jisté míry stýká posouzení právních otázek s otázkami skutkovými a také znalci musí ve svých nálezech a posudcích dbáti obou těchto stránek souzeného případu. To se také stalo, a to na podkladě dostatečného skutkového podkladu. Výtky neúplnosti řízení, jež tu dovolatel znova uplatňuje, nejsou oprávněné, když dovolatel sám připouští, že ony části díla, které od něho pocházejí, jsou lehce poznatelný pro každého malíře, takže nemůže prý býti vlastně pochybnosti o tom, co žalobce maloval. Je-li tomu tak, pak zajisté rozsah, způsob a povaha žalobcovy účasti na onom uměleckém díle nemohly ujíti ani znalci, a netřeba zde ještě slyšeti svědky, jejichž výpovědi podle samého žalobce by se týkaly spíše jejich názorů a úsudků nežli skutkových okolností.

Co do znaleckých posudků není tu nedostatků ve smyslu § 362, odst. 2, c. ř. s. Nebylo tedy důvodu k tomu, aby byl podán nový posudek anebo ustanoven další znalec a dovolatele lze poukázati k tomu, co uvádí již soud procesní ke konci svých rozsudkových důvodů a s čím souhlas projevil také soud odvolací. Jde tudíž jen o průvodní hodnocení provedených důkazů, které v řízení dovolacím nemůže býti přezkoumáno.

Také po právní stránce byla správně posouzena otázka, kdy lze přiznati účastníku díla postavení a práva spolupůvodce společného vytvoření a kdy o něm lze říci, že umělecké dílo »vytvořil« ve smyslu §§ 9 a 10 původ. zák.; ani rozsah skutečně vykonané práce, ani ponechání jisté samostatnosti v provádění detailů a ani umělecké provedení svěřené práce nemusí ještě postačiti k tomu, aby se mohlo souditi, že jde tu o společně vytvořené dílo a o spolupůvodství. To si uvědomili také znalci a prozkoumavše věc s tohoto hlediska, náležitě odůvodnili, proč v souzeném případě žalobce nelze uznati za spolupůvodce díla ve smyslu § 10 původ. zák.

Jestliže odpověď na otázku, zda je žalobce spolupůvodcem ve smyslu § 10 původ. zák., vyzněla záporně, nebylo by potřeba obírat se otázkami dalšími, zda by totiž žalobce byl oprávněn domáhati se určení svého práva původského podle § 58 původ. zák. a zákazu dalšího jeho porušování a zda v souzeném případě podle toho, co bylo zjištěno, jde skutečně o zásahy nedovolené, nechť již s hlediska předpisu § 16 či s hlediska § 19 uved. zák., když tu žaloba směřuje proti vlastníku uměleckého díla.

Čís. 17152.

Společenstva hospodářská a výtěžková (zák. č. 70/1872 ř. z.).

K výkladu společenstevních stanov, že členství ve společenstvu zaniká »dobrovolným vystoupením, avšak teprve po pěti letech«.

Předpis společenstevních stanov, podle něhož přísluší členu právo vystoupiti ze společenstva až po uplynutí určité doby jeho členství, ne-